

Učni načrt

GIMNAZIJA

USTVARJALNA DELAVNICA

Učni načrt

GIMNAZIJA

USTVARJALNA DELAVNICA

Umetniška gimnazija – Plesna smer; Modul B: Sodobni ples

DRUGE OBLIKE SAMOSTOJNEGA ALI SKUPINSKEGA DELA (770 UR)

Učni načrt

USTVARJALNA DELAVNICA

UMETNIŠKA GIMNAZIJA-PLESNA SMER; MODUL B: SODOBNI PLES

Druge oblike samostojnega ali skupinskega dela (770 ur)

Petra Pikalo, Srednja vzgojiteljska šola in gimnazija Ljubljana, predsednica

Mojca Dimec Bogdanovski, Srednja vzgojiteljska šola in gimnazija Ljubljana, članica

Recenzentki:

Maja Delak, Srednja vzgojiteljska šola in gimnazija Ljubljana

Izr. prof. **Tanja Zgonc**, Akademija za gledališče, radio, film in televizijo Ljubljana

Izdala: Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport, Zavod RS za šolstvo

Za ministrstvo: dr. **Žiga Turk**

Za zavod: mag. **Gregor Mohorčič**

Uredila in jezikovno pregledala: Lea Lehner

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

37.091.214:792/793(0.034.2)

PIKALO, Petra

Učni načrt. Gimnazija. Druge oblike samostojnega ali skupinskega dela. Ustvarjalna delavnica. Umetniška gimnazija - plesna smer. Modul B, Sodobni ples [Elektronski vir] / [Petra Pikalo, Mojca Dimec Bogdanovski]. - El. knjiga. - Ljubljana : Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport : Zavod RS za šolstvo, 2012

Način dostopa (URL):

http://portal.mss.edus.si/msswww/programi2012/programi/gimnazija/ucni_nacrti.htm

ISBN 978-961-03-0043-4 (Zavod RS za šolstvo)

1. Gl. stv. nasl. 2. Dimec Bogdanovski, Mojca
261819648

Sprejeto na 147. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 2. 2. 2012.

KAZALO

1 OPREDELITEV PREDMETA	5
2 SPLOŠNI CILJI	5
3 CILJI IN VSEBINE	6
4 STANDARDI ZNANJA.....	12
5 MINIMALNI STANDARDI ZNANJA.....	14
6 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA.....	14
7 MATERIALNI POGOJI	16
8 ZNANJA IZVAJALCEV	17

1 OPREDELITEV PREDMETA

Če opazujemo otroka ali žival pri igri vidimo, da se giblje preprosto, spontano, svobodno in naravno. Ta naravnost je temelj za doseg kreativnega stanja duha in je potrebna za vsakega nastopajočega (plesalca, igralca, glasbenika ...).

V procesu izvajanja pouka ustvarjalne delavnice, torej ustvarjamo vzdušje, kjer se dijaki¹ sprostijo, si zaupajo in samostojno ter skupinsko ustvarjajo. Osnovno načelo pri tem procesu je povezanost med gibanjem in notranjim doživljanjem ter čustvovanjem. Ustvarjalna delavnica omogoča dijakom povečati osebne zmožnosti doživljanja na fizični in intelektualni ravni, predvsem pa jih bo na intuitivni ravni, s pomočjo improvizacijskih navodil, kjer se mora dijak spopasti z nalogo v trenutku brez vnaprejšnje priprave, vrnila k spontanosti, kjer se sproščata osebna svoboda in lastni ustvarjalni izraz.

Plesni in gledališki ustvarjalni proces omogoča raziskovanje lastnega jaza in je ena od oblik človekovega izražanja in zavedanja samega sebe, saj je osnovni inštrument plesa naše telo, v odnosu s časom prostorom in drugimi telesi. Ustvarjalni proces v sodobni plesni umetnosti je odvisen od avtorjeve zamisli, kjer gre za svobodo izbire in delovanja. Uporaba telesa in tehničnih veščin skozi prostor in čas pa v sodelovanju z ostalimi dejavniki umetniškega procesa služijo kot oblike za posredovanje namena oz. sporočilnosti.

S spoznavanjem različnih gibalnih principov in vzpostavljanju lastne gibalne identitete pri dijakih spodbujamo plesno in performersko ustvarjalnost, kakor tudi raziskovanje lastnega gibalnega izraza. Dijaki usvojeno znanje bogatijo z aktivnim in ustvarjalnim delovanjem svoje izkušnje, krepijo zdravi občutek samozavesti in zaupanja vase.

2 SPLOŠNI CILJI

Skupaj z ostalimi strokovnimi delavnicami in strokovnimi predmeti ter v povezavi s splošnoizobraževalnimi gimnazijskimi predmeti ustvarjalna delavnica nudi aktivno umetniško izkušnjo s pomočjo uprizarjanja ali igranja in razvija ključne kompetence: aktivno sporazumevanje v slovenskem jeziku (kjer niso izključeni tuji ali izmišljeni jeziki), učenje učenja (umetniška izkušnja zagotavlja odprt razvoj osebne identitete, v duhu sprejemanja realnosti mnogoterih življenjskih perspektiv), socialne in državljanske kompetence (bližina umetniške in etične izkušnje), samoiniciativnost in podjetnost (sodelovanje pri umetniških stvaritvah) ter razširja možnosti umetniškega izražanja.

Dijaki se zavedajo pomembne vloge aktivne uprizoritvene umetniške izkušnje v svojem osebnem, družbenem in kasneje poklicnem življenju. Zavedajo se, da je ustvarjalnost pot k zbistritvi naše percepcije prek večje občutljivosti, povečanju empatičnosti, emocionalnih in etičnih zmožnosti in da je uprizoritvena umetnost medij razkrivanja novih vidikov življenjskih perspektiv, ki lahko prevzame človeka v celoti.

---

¹ V tem učnem načrtu izraz *dijak* velja enakovredno za *dijaka* in *dijakinjo*. Enako izraz *učitelj* velja enakovredno za *učitelja* in *učiteljico*.

Dijaki s pomočjo uprizarjanja različnih situacij, razvijajo zmožnost aktivnega sporazumevanja na več sporazumevalnih ravneh, poslušanja (gledanja), gibalnim izražanjem oz. v gledališkem laboratoriju govorjenja besedil in njihovega uprizarjanja (fizično, z uporabo prostora). Zavedajo se enakopravnosti vseh posameznikov, ki sooblikujejo izdelek. V različnih situacijah (solo ali skupinske kompozicije) izvajajo, prizore uprizarjajo/igrajo in opazujejo svoje sošolce, razmišljuje in kritično; ustvarjeno razčlenjujejo in vrednotijo z raznih vidikov. Preko improvizacije raziskujejo npr. v gledališkem laboratoriju principe tvorbe dramskega besedila, pri gibalnih improvizacijah pa različne principe tvorbe koncepta in kompozicije.

Dijaki prek igranja/uprizarjanja razvijajo intuitivno in ekspresivno zmožnost izražanja. S sistematičnim preskušanjem, opazovanjem in razčlenjevanjem spoznavajo, razvijajo, utrjujejo in nadgrajujejo svoje uprizoritvene zmožnosti. Spoznavajo različne uprizoritvene tehnike, se zavedajo njihovega pomena, zato jih zavestno vključujejo v lastno odrsko ustvarjanje. S pomočjo uprizarjanja znajo presoditi, katera jezikovna ali uprizoritvena zvrst je ustrezna v danih sporazumevalnih okoliščinah.

Dijaki razvijajo zmožnost improviziranja kot specifičnega načina umetniškega ustvarjanja. Usposablajo se za kreativno udejanjanje svojega pojmovnega sveta: doživljajo, razumevajo, aktualizirajo in s pomočjo svojih izkušenj, uprizoritvenega znanja in splošne razgledanosti vrednotijo ter poimenujejo tudi druge uprizoritvene zvrsti, ki sodijo v javno umetniško produkcijo. Z interpretiranjem razvijajo uprizoritvene in evalvacijske, ocenjevalne reflektivne izkušnje, saj prepoznajo in vrednotijo posebnosti uprizoritvene učinkovitosti ustvarjenih prizorov. Seznanjajo se z učinkovitimi načini uprizarjanja vrstnikov, z načini uprizarjanja profesionalnih umetnikov in medijev.

Z improvizacijo in uprizoritvenem ustvarjanjem (tudi poustvarjanjem) se dijaki preskušajo in na ta način razvijajo in poglobljajo zmožnost umetniške imaginacije in estetskega doživljanja. Z zahtevo po soodvisnem timske delu in potopitvi v položaj drugega gradijo osebno zavezanost, navdušenje, povezanost z drugimi osebami ter spoštovanje drugega kot drugačnega.

3 CILJI IN VSEBINE

Učni načrt navaja delitev znanj na *splošna znanja (SZ)*, *posebna znanja (PZ)*. Splošna znanja (SZ) so opredeljena kot znanja, potrebna za splošno izobrazbo in so namenjena vsem dijakom, zato jih mora učitelj obvezno obravnavati. Posebna znanja (PZ) opredeljujejo dodatna ali poglobljena znanja, ki jih učitelj obravnava glede na zmožnosti in interese dijakov ter glede na strokovne zahteve gimnazijskega programa. V poglavju Cilji in vsebine so:

- splošna znanja zapisana v pokončnem tisku,
- *posebna znanja pa pisana v poševnem tisku.*

Cilji in vsebine so urejeni po vsebinskih sklopih in ne odražajo časovne razporeditve snovi. Obseg ur za posamezne sklope lahko določi učitelj.

3. 1 OPERATIVNI CILJI

Dijaki:

- razvijajo estetsko zaznavanje in umetniško predstavljalnost;
- razvijajo lastno ustvarjalnost in gibalno domišljijo;
- praktično doživljajo in ubesedijo svoje doživljanje ustvarjalnega procesa;
- razvijajo inovativnost in kritičnost pri selekciji in kompoziciji plesnega materiala;
- poglobljajo principe improvizacije in kompozicije;
- obvladujejo zakonitosti odrskega prostora in razvijajo odrsko prisotnost;
- vzpostavljajo plesni prostor z delom v skupinah, parih in posamezno, (individualno in skupinsko ustvarjanje);
- razvijajo sposobnost vrednotenja plesa ter s plesom povezanih umetnosti;
- razvijajo izvajalske spretnosti, doslednost pri delu in delovne navade;
- razvijajo koncentracijo, samokontrolo, gibalni spomin in fizično kondicijo;
- razvijajo pozitivno samopodobo: spoštovanje lastnega telesa in samozaupanje ter odnos do drugih;
- iščejo, analizirajo in izbirajo glasbo za ples;
- spoznavajo in razumejo umetniškost in različnost koreografskih pristopov, idej in konceptov ter raziskujejo te palete;
- prikazujejo rezultate ustvarjalnega procesa na določeno temo drugim (skupinam, staršem, vrstnikom);
- spoznavajo možnosti in zahteve nadaljnega plesnega izobraževanja in poklicev s področja plesa;
- zavedajo se pomembne vloge aktivne uprizoritvene umetniške izkušnje v svojem osebnem, družbenem in kasneje v poklicnem življenju;
- raziskujejo možnosti izražanja gibalnih, plesnih in gledaliških vsebin s sodobno tehnologijo, razvijajo uporabo računalniške in druge digitalne opreme;
- oblikujejo pozitiven odnos in odgovornost do slovenske in svetovne plesne produkcije;
- povezujejo gib, ples z drugimi umetnostmi, predmeti in področji.

3. 2 VSEBINE

- Gledališki laboratorij in improvizacija.
- Improvizacija.
- Kontaktna improvizacija.
- Kompozicija.
- Koreografija in interpretacija.
- Ples in glasba.
- Gib in glas.
- Ples in drugi mediji.

Priporočila za izvedbo

Znotraj predmeta ustvarjalna delavnica je v začetnem letniku namenjena (lahko tudi v višjem letniku) gledališkemu laboratorij in improvizaciji. Prvo obdobje gledališkega laboratorija je namenjeno osvobajanju tenzij in doseganju ustvarjalnega stanja duha. To bomo dosegli postopoma s sprostitvijo, igro in nato improvizacijskimi prizori. Podobno začnemo tudi z gibalno improvizacijo in jo nadalje nadgrajujemo s kompozicijo, ki je zavestno dograjevanje ustvarjalnega domisleka, izbranih idej in plesnih materialov. Eden od sklopov znotraj predmeta je posvečen temeljitejšemu odnosu plesa z glasbo, ki je lahko tudi poljubno umeščen v obdobje prvih treh letnikov.

V začetnem obdobju zadnjega letnika pridejo dijaki v zadnjo fazo ustvarjalnega procesa programa: iz priprave (gibalne improvizacije na podlagi plesnih tehnik) prek raziskovanja (gledališki laboratorij, improvizacija in kontaktna improvizacija) do zavestne selekcije in oblikovanja idej (kompozicija, interpretacija) in formiranja (koreografija in interpretacija). To obdobje je namenjeno objektivizaciji in konceptualizaciji dijakovega lastnega materiala. Dijaki v delavnici koreograf-interpret izoblikujejo svoje lastne koreografije (avtorski solo) in sodelujejo s sošolci kot interpreti (skupinska koreografija). Pri poučevanju tega predmeta je nepogrešljiva koordinacija med posameznimi vsebinami delavnic. Prehodi iz ene v drugo naj bodo logični in se morajo nadgrajevati. Tako od gledališkega laboratorija, prek improvizacije, kompozicije in koreografije podamo celosten pogled v kreativni proces.

Improvizacija je prisotna v vseh štirih letnikih in se glede na različne spodbude (vsebinske, gibalne) in teme (različne medije, medpredmetna povezovanja) temu primerno uporablja in nadgrajuje:

- ustvarjamo situacije, v katerih je dijak prisiljen spontano reagirati na zunanji ali notranji vzgib, hitro reagirati in odločati; vzpostavimo metode in s pomočjo različnih nalog in napotkov ustvarimo prostor za iskanje gibalnega materiala, uporaba rekvizitov, narativni gib, abstraktni gib;
- teža, središče telesa, periferna pozornost, ustvarjalno sodelovanje s partnerjem, raziskovanje prostora in njegovih zakonitosti;
- povezave med gibom, plesom in zvokom, glasbo, tišino; na gibno osnovo poiskati že obstoječo glasbeno vsebino ali ustvariti lastno ritmično in melodično vsebino;

- na glasbeno osnovo gibalno improvizirati in kasneje pridobljeni material organizirati v plesno kompozicijo glede na strukturo glasbe, ritem, tempo, melodija;
- improvizacija na glasovno in zvokovno podlago, raziskovanje in ustvarjanje gibalnega materiala s pomočjo glasu, ritem, dinamika, trajanje; vpliv glasu na zunanje in notranje gibanje; raziskovanje dihanja kot iniciator gibanja;
- konceptualizacija koreografskih postavitev, repertoar, interpretacija, dograjevanje znanja o tem, kako oblikovati in strukturirati ples;
- uporaba različnih objektov, rekvizitov in se seznanjanje z drugimi mediji;
- povezava med gibalno strukturo, ki jo ujamemo na posnetku; osnove plesnega videa;
- priprava in izdelava plesnega videa.

GLEDALIŠKI LABORATORIJ IN IMPROVIZACIJA

Gledališki laboratorij nudi dijakom aktivno uprizoritveno izkušnjo, razvija spretnosti, ki so potrebne za ustvarjanje gledaliških prizorov s pomočjo zvrsti improvizacijskega gledališča. Uresničljiva je tudi, če sledi tehnikam igre K. S. Stanislavskega ter njegovim principom oblikovanja umetniške imaginacije. Tak holistični pristop k ustvarjanju odrskega umetniškega dela gradi na možnostih imaginativnega ustvarjanja odrske realnosti, utemeljenega na osebni perspektivi. Dijaki pridobivajo temeljne igralske izkušnje, spoznavajo odrski prostor in zakonitosti igranja v njem, razvijajo odrsko prisotnost (prezenco), razširjajo imaginativna, estetska in intelektualna obzorja, se usposablajo za kritično-analitični odnos do sebe ter ustvarjajo svoj gledališki, uprizoritveni, idejni in estetski svet. Gledališko uprizorjanje omogoča in zahteva stalno zavzetost in osebno svobodo ter večja osebne zmožnosti doživljanja na fizični, čustveni in intelektualni ravni.

Vsebina

1. Relaksacija: fizična in psihična sprostitev. Strah in napetost zatirata miselne in fizične procese ter preprečujeta nastopajočemu, da bi dosegel kreativno stanje duha.
2. Zvok in gib: zaslediti spontan vzgib, mu slediti in ga razviti. Razvijati zamisel, čustvo in akcijo z zvokom in gibom. Vaja napeljuje k tveganju in rušenju lastnih vzorcev navad.
3. Predstaviti se: biti pred ostalimi, tukaj in zdaj.
4. Igre: v njih plesalec izraža svojo življenjsko izkušnjo in jo povezuje z domišljijo.
5. Prizori :
  - a) nemi (zamišljen prizor): psihofizična akcija, namenjena osvoboditvi telesa v akciji in giba,
  - b) dramski sodobni in klasični avtorji: analiza besedila, psihofizična akcija, notranji monolog in podtekst. Te vaje omogočijo organsko izkušnjo besed in misli v povezavi s čuti). Možne so različne vaje v povezavi z besedilom, ki so namenjene osvoboditvi besedila samega, akcije in giba.
6. Improvizacija (besedna in gibna): izhodišče je zamišljen prizor, na katerega se je treba odzvati; je stopnja dela s tekstom in tudi možen pristop. S tem dijaku razvijamo fantazijo in iznajdljivost.

7. Pozna pravila impro disciplin in zna igrati v njih/opravlja odrsko nalogo ter tekmovati z ostalimi dijaki v impro tekmi ali reševanju odrskih nalog.

Pri naštetih vajah bomo v dijakih razvijali koncentracijo, poznavanje samega samega, drugih, okolice in širšega konteksta. Izpostavili bomo njihovo zmožnost za oblikovanje lastnih idej, svobodo tveganja, prilagodljivost spremembam situacij in trenutkov in odstranjevanje stereotipov, mehaničnosti in nezavedanja.

PLES IN GLASBA, GIB IN GLAS

Ta del delavnice pa je namenjen praktični uporabi, raziskavi in nadgrajevanju znanja temeljnih glasbenih principov iz pouka glasbe, ki mu pomagajo pri razumevanju in občutenju muzikalnosti in plesnosti v telesu:

- ozavesti gibanje v povezavi z dihanjem in glasom;
- izrazi in razvije lasten ritmični impulz;
- išče ustrezne glasbene vsebine na gibno osnovo (postavljeno v delavnicah improvizacije in kompozicije);
- poveže različne glasbene strukture s plesnim materialom in ustvari lastno plesno-glasbeno kompozicijo;
- uporabi glasbene podlage za raziskavo in razvoj gibalne sekvence;
- raziskuje povezave med ritmom in dinamiko v glasbi in plesu, in razume element časa v gibu, glasbi in kompoziciji;
- razume glasbo kot dopolnilo ali nadgradnjo plesni kompoziciji;
- se seznanja z združljivostjo osnovnih pojmov glasbe s pojmi plesnega besedišča;
- uporabi zgodovinski pregled glasbe za paralelno raziskovanje zgodovinskega razvoja sodobne plesne umetnosti.

IMPROVIZACIJA IN KONTAKTNA IMPROVIZACIJA

Osnovne smernice raziskav:

- posamezni deli telesa;
- gibanje in mirovanje, različne dinamike in nasprotja;
- teža telesa, izven ravnotežja;
- oblika;
- dvo- in trodimenzionalnost, nivoji;
- smeri v prostoru;
- hitrost, čas;
- ritem, melodija;
- energijski potencial.

Te smernice so temelj raziskovanja posameznika, dueta in skupine. S postopnim uvajanjem vaj v parih in skupinah razvijamo kontaktno improvizacijo in njene osnovne elemente (sledenje, podpora, poteg, potisk, vodenje, nevtralizacija, ritmično nasprotje ...).

1. Sprostitev in zaupanje

Vaje, namenjene oblikovanju odgovornosti do partnerjev, kreativnega ozračja in budnosti.

2. Posameznik, par, skupina

Kot osnovni napotek dijakom pri teh različnih vajah (odvisne so od pristopa učitelja) uporabimo določen fizični obrazec (npr.: stik med partnerjema, začetni položaj v prostoru ...), raziskavo določene osnovne smernice (zgoraj navedene) ali pa tudi kakšno drugo vzpodbudo (literarno delo, fotografijo, stavek, besedo, film ...).

3. Čutila

Določajo kvaliteto zaznavanja in s tem reakcijo, le-ta pa se izrazi v gibanju. Vaje morajo biti podane na način, da izzovejo posameznika, da ta zunanjo spodbudo uporabi kot motivacijo za gibanje.

4. Elementi gibanja

Obdelava in raziskovanje prostora, časa, giba in njegovih kvalitet.

KOMPOZICIJA

Kompozicija kot kompleksnejši pristop pri ustvarjanj nadgrajuje gledališki laboratorij, improvizacijo, kontaktno improvizacijo in delavnico ples-glasba. Pri ustvarjanju kompozicije upoštevamo elemente konstrukcije in način obdelovanja in sestavljanja elementov:

- motiv, vzpostavitev odnosa;
- ponavljanje;
- variacije in nasprotja;
- vrh;
- razmerje in ravnotežje;
- prehodi;
- logični razvoj;
- enotnost.

Primer za raziskovanje kompozicije, ki jo lahko oblikujemo za posameznika, pare ali skupino:

1. Osnovni motiv, ki ga s pomočjo zgoraj naštetih elementov konstrukcije razvijejo v temo.

2. Variacije osnovne teme:

- uporaba značilnosti akcije (npr.: obe strani telesa, različni deli telesa, dodatki k osnovni akciji - skoki, iztegi, zasuki, flow, odštevanje delov teme, simetrija-asimetrija);
- uporaba različnih kvalitet (ponovitev, sprememba hitrosti, teža, čas, flow, kontrastnost);
- uporaba prostorskih posebnosti in rekvizitov;
- vzpostavljanje odnosov.

3. Ponavljanje: ob delu s skupino s ponavljanjem tem in motivov razvijemo aspekte časa (sočasnost, kanon) in prostora, tehnično in estetsko dovršenost.

4. Fraziranje motivov, sekcij in oblikovanje (poudarek na ritmu).

KOREOGRAFIJA IN INTERPRETACIJA

V tem delu delavnice, ki je del vzgoje plesalca sodobnega plesa, želimo dati možnost posameznikom, ki jih zanima koreografija. Dijaki, ki jih to zanima, in za to nadarjeni posamezniki, bodo lahko postavili svoje koreografije, tisti, ki jih bolj zanima vloga plesalca - interpret, pa se bodo v proces vključili z druge strani. V tej delavnici delujejo dijaki večinoma samostojno. S samostojnostjo dosežemo glavne smotre te delavnice. Vsi pedagogi (plesnih tehnik, delavnic, teoretičnih predmetov, pa tudi zunanji svetovalci, če je potrebno) so jim na voljo s strokovnimi nasveti, vodstvom, pogovorom ... Boljše koreografije so predstavljene javno na zaključni prireditvi, sicer pa so vse izvedene na internih šolskih predstavitev. Delavnica bo razvijala tudi posameznikove interpretacijske sposobnosti in dala možnost posamezniku v štirih letih naučene veščine uporabiti v procesu in na odru. Namenjena je predvsem delu v zadnjem letniku izobraževanja, ker koreografsko delo zahteva kompleksno znanje in pristop. Ko se dijak samostojno loteva koreografiranja se

osredotoča na:

- raziskave povezav med zvokom, glasbo in možno spremljavo;
- konceptualizacija koreografskih postavitev;
- razvijanje osebne repertoarja;
- eksperimenti s prostorom, objekti in ostalimi mediji;
- uprizoritev (javna ali interna).

PLES IN DRUGI MEDIJI

Z drugimi mediji lahko dopolnujemo proces ustvarjalne delavnice v kateremkoli obdobju. Drugi mediji lahko služijo kot vzpodbude, navdih za nadaljnje raziskovanje in uporabo drugačnih pristopov in razumevanja. Lahko služijo za dokumentiranje oz. eksperimentiranje, ki nam npr. ustvarjen izdelek prikažejo iz drugih zornih kotov, za razpravljanje in teoretiziranje in nenazadnje gremo v korak, smo kritični in analiziramo s tehnološki razvoj.

4 STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- obvlada osnovne pojme improvizacije in kompozicije;
- obvlada izvajalske spretnosti;
- ozaveštvijo koordinacijo gibanja v prostoru in orientacijo;
- razvije lasten gibalni izraz in lastno odrsko identiteto;
- postavi in razvije samostojno koreografsko strukturo;

- ozavesti gibanje v povezavi z dihanjem in glasom;
- pozna in uporabi osnovne pojme koreografije in kontaktne improvizacije;
- pripravi plesni nastop in vzpostavi visoko interpretativno prisotnost na odru;
- uporabi principe in elemente delavnice pri izvajanju in prikazu lastnih plesnih predstavitev;
- poveže različne glasbene strukture s plesnim materialom in ustvari lastno plesno-glasbeno kompozicijo;
- pozna osnovne principe izdelave plesnega videa;
- pozna slovenske in tuje eksperimentalne izvajalce, ustvarjalce, poustvarjalce in soustvarjalce na področju plesnega gledališča;
- spozna in razvije lastne vidike performativnosti skozi uporabo principov večplastne pozornosti, lastne prezenca, odzivnosti ob povezovanju tehničnega znanja z elementi estetike in muzikalnosti;
- načrtuje in samostojno ali v timu pripravi plesni nastop;
- loči med narativnim in abstraktnim gibom;
- začuti skupino kot ustvarjalni tim;
- razvije zavedanje prostora in vpetosti telesa v prostor;
- obvlada in uporablja pristope dela v skupini in s skupino;
- postavlja ključna vprašanja pri ustvarjanju kompozicije, improviziranih gibalnih strukturah in kompozicijskim premikom gibalne fraze;
- kritično reflektira lastno znanje;
- sposoben je kritičnega odnosa do informacij na spletu;
- uporablja informacijsko-komunikacijsko tehnologijo;
- je ustvarjalen, samozavesten, daje pobude, sprejema odločitve, podaja ocene tveganj in mnenje;
- je sposoben integrirati različna znanja sodobnih plesnih tehnik v ustvarjalne procese pri procesu nastanka sola ali letne plesne produkcije;
- uporablja znanje, pridobljeno pri ustvarjalnem procesu predmeta v vsakdanjem življenju.

5 MINIMALNI STANDARDI ZNANJA

Dosežke dijakov v ustvarjalni delavnici se vrednoti po kriterijih in se stopnjujejo glede na letnik, nivo in uporabo vsebin:

- Interpretacija in sinteza podatkov (izvedba, razumevanje in sposobnost umetniške imaginacije in emocionalnega angažiranja, naravnost, lahkotnost, osebnost – odrska navzočnost, obvlada pojme improvizacije in osnove kompozicije).
- Vzdržljivost in vztrajnost pri opravljanju naloge, kjer so minimalni standardi primerno reševanje zadanih nalog in iskanje smiselnih rešitev; vnašanje pozitivne energije in radovednosti v učno uro (kjer kaže stopnjo raziskovalne in ustvarjalne zavzetosti in udeležенost na vajah).
- Izražanje na različne načine (govorno, fizično, z uporabo imaginativnega prostora), kjer so minimalni standardi, da poskuša uporabiti vse načine izraza, je govorno spreten, gibalno primeren ter se primerno odziva na dogajanje v prostoru.
- Sodelovanje v skupini ter splošen odnos do ustvarjanja na odru, kjer je minimalni standard samoiniciativno sodelovanje.
- Muzikalnost in plesnost, ki vsebuje razumevanje pravilne ritmičnosti ob razvitem občutku za fraziranje, ki vpliva na oblikovanje in dinamiko gibanja.

6 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

Ustvarjalna delavnica se izvaja v skupinah. Čas je razdeljen tako, da mora imeti vsak posameznik ali posameznica možnost (in dolžnost) aktivnega preskušanja uprizoritvenih izzivov in odrskih nalog.

Čas za igranje in ponavljanje v gledališkem laboratoriju mora biti vedno odmerjen.

Vrednotenje dosežkov vključuje preverjanje in ocenjevanje. S preverjanjem učitelj ugotavlja, kako dijakinja ali dijak napreduje pri doseganju učnih ciljev, dijak pa dobi povratno informacijo o svojem delu. Ocenjevanje je postopek pretvorbe učnih dosežkov v številčno vrednost oziroma oceno.

Glede na izrazito praktičnost dela pri ustvarjalni delavnici poteka vrednotenje ves čas pouka. Obenem vsak dijak o svojih dosežkih piše tudi osebni dnevnik, ocene predstav, ki si jih je ogledal in ga učitelj po vnaprej določenih kriterijih, ki omogočajo in spodbujajo refleksijo, prav tako oceni. Vrednotenje je sprotно in končno ob zaključku šolskega leta. Pri ocenjevanju

se upošteva tudi veljavni pravilnik o preverjanju in ocenjevanju znanja v gimnazijskem izobraževanju.

Priporoča se, da se pri predmetu ustvarjalna delavnica dosežke dijakov in dijakinj vrednoti v skladu z navedenimi minimalnimi standardi znanja ter skupnimi kriteriji, ki jih lahko določi aktiv in se glede na letnik, nivo in uporabo vsebin prilagajajo.

Priporoča se tudi, da se dijaka ocenjuje po sklopih osvajanja principov, da lahko dijak pridobi ocene iz praktičnih preizkusov, refleksij in nastopov. V tretjem in četrtem letniku pa se posebej oceni še avtorski solo ples.

6. 1 OPREDELITEV MEDPREDMETNIH POVEZAV

Namen medpredmetnega ali interdisciplinarnega povezovanja je večja povezanost in prenosljivost znanja, s čimer ustvarjamo pogoje za večjo ustvarjalnost in podjetnost na vseh predmetnih področjih. Večja prenosljivost znanja oblikuje tudi suverenejšo osebnost, ki se lažje sooča z različnimi izzivi v življenju, hkrati pa zmožnost povezovanja različnih znanj in spretnosti prispeva k večji kulturni in etični zavesti posameznika.

Medpredmetne povezave se lahko izvedejo v različne namene in na različne načine, npr. kot motivacija, nadgradnja obstoječega znanja, oblikovanje avtentičnih nalog, projektni dan ipd.

Uresničevanje medpredmetnih povezav (tudi na ravni kroskurikularnih vsebin) je predvsem odvisno od povezovanja učiteljev vseh predmetnih področij in načrtovanja povezav na treh ravneh – na ravni šole, na ravni strokovnih aktivov in posameznih učiteljev.

V prvi vrsti se predmet ustvarjalna delavnica povezuje z vsemi strokovnimi predmeti:

Balet, ki dijakom omogoča višji nivo tehnične izvedbe, ko se poudarja nadzor nad telesom, telesne jasnosti in izraznosti, nudi pa tudi vsebinske spodbude.

Sodobne plesne tehnike, ki mu pomagajo razvijati in bogatiti plesni jezik, boljšo uporabo različnih kvalitete in dinamik gibanja, uporabo prostora ...

Uporabna anatomija, ki dopolnjuje dijakovo zavedanje telesa in pravilno, anatomsko uporabo giba.

Zgodovina plesa in odrskih umetnosti, katero se širi zaklad plesnega jezika, se zaveda razvoja plesne umetnosti, ki precej vpliva na različne pristope v ustvarjalnem procesu.

Glasba s katero spoznava zgodovinsko povezavo razvoja plesa z razvojem glasbene umetnosti, raziskuje povezave med ritmom in dinamiko v glasbi in plesu, bogati možnosti izbire glasbenih spodbud in sodeluje pri vsebinski zasnovi le te za gibalne sekvence.

Povezuje se tudi z vsemi ostalimi splošnoizobraževalnimi gimnazijskimi predmeti: npr. z vsemi družboslovnimi predmeti, predvsem slovenščino. Že v samem izhodišču se izkušnja gledališkega laboratorija lahko nasloni na učni načrt za poučevanje slovenščine in srednješolcem ponuja aktivno govorno izkušnjo, ki je pri izključno frontalnem pouku težko

izvedljiva in za gibalne improvizacije nudi veliko spodbud. Likovni pouk, umetnostna zgodovina, kjer mu likovno delo lahko služi kot ideja in navdih, zgodovina, filozofija, sociologija, psihologija in naravoslovnimi npr. biologija, povezovanje čutil, fiziologije oz. delovanje telesa, informatika, s katero spremlja plesno zgodovino, produkcijo na svetovnem spletu, se nauči in razvija način digitalnega opismenjevanja tudi za ustvarjanje plesnih kompozicij, geografija, fizika, matematika.

Z vsemi hkrati, še posebej ko se oblikujejo uprizoritve (letne produkcije), kjer so povezani kot del umetniške ali estetske izkušnje.

Izhodišče ustvarjalne delavnice, ki gradi na imaginaciji, na domišljijem predstavljanju svetov in zmožnosti vstopanja vanje, je neomajen vir navdiha, ki lahko tematsko, na nadpredmetni ali kroskurikularni ravni, povezuje tudi večino srednješolskih splošnoizobraževalnih predmetov. Dijaki domišljijsko vstopajo v različne gibalne/govorne položaje in ozaveščajo načela sporazumevanja, s pogovarjanjem rešujejo probleme v različnih življenjskih položajih ter si krepijo samozavest in zmožnost spoštovanja drugačnega mnenja. Aktivne govorne izkušnje ne dosegamo le s poslušanjem in branjem temveč tudi z govornimi aktivnostmi, ki hkrati vzpostavljajo tudi okoliščine, zajamejo telo pripovedovalca in izzovejo odnos s poslušalcem, skratka tudi z uprizarjanjem. Z njim lahko pouku dodamo novo vrednost, uprizoritveno, estetsko.

6. 2 CILJI IN DEJAVNOSTI MEDPREDMETNIH POVEZAV

Vključevanje medpredmetnih povezav v učni proces omogoča dijaku:

- uporabi znanje odrske in gibalne postavitve pri postavljanju ali ustvarjanju dogodkov z različnimi vsebinami;
- poglobljeno razume soodvisnosti plesnega ustvarjanja z aktualnimi družbenimi in zgodovinskimi gibanji;
- odkriva povezavo med ustvarjalnostjo in raziskovanjem giba in sorodnimi umetniškimi izrazi in estetikami;
- spoznava način uporabe različnih tehničnih pripomočkov in računalniških programov za ustvarjalno delo.

7 MATERIALNI POGOJI

Za izvedbo pouka ostalih vsebin ustvarjalne delavnice potrebujemo opremljeno, primerno ogrevano plesno dvorano, s sanitarijami in garderobami:

minimalna velikost: 12 m x 15 m

plesna tla: dvignjena nad betonsko podlago 5-10 cm

prekrita s parketom ali plesnim podom

ozvočenje: zvočniki, 2 CD predvajalnika z MP3 priključkom

1x video projektor, 1x DVD in 1x VHS predvajalnik

30 podlog za jogo

30 terraband elastik

Za izvedbo pouka Gledališkega laboratorija pa potrebujemo gledališko dvorano z osnovnimi scenskimi elementi.

8 ZNANJA IZVAJALCEV

Predmet	Izvajalec	Znanje
Ustvarjalna delavnica:		
1. Gledališki laboratorij	Učitelj	Visokošolska izobrazba iz dramaturgije, dramske igre in umetniške besede, gledališke in radijske režije, slovenskega jezika, slovenskega jezika s književnostjo, filozofije, psihologije, pedagogike, sociologije, umetnostne zgodovine, etnologije in kulturne antropologije, sociologije kulture, muzikologije, angleškega jezika, angleškega jezika s književnostjo, nemškega jezika, nemškega jezika s književnostjo, francoskega jezika in kulturologije.
2. Improvizacija	Učitelj	Najmanj srednja izobrazba, status samostojnega kulturnega ustvarjalca s področja plesa najmanj 5 let.
3. Kompozicija	Učitelj	Najmanj srednja izobrazba, status samostojnega kulturnega ustvarjalca s področja plesa najmanj 5 let.
4. Glasbena delavnica	Učitelj	Visoka izobrazba iz glasbene pedagogike ali muzikologije.
5. Koreograf-interpret	Učitelj	Najmanj srednja izobrazba, status samostojnega kulturnega ustvarjalca s področja plesa najmanj 5 let.